

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

ДРУШТВО ШКОЛСКИХ БИБЛИОТЕКАРА СРБИЈЕ

Број: 18/18

Датум: 12. септембар 2018. године

Есад-пашина 26

Београд

МИНИСТАРСТВО ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Министру Бранку Ружићу

Бирчанинова 6

Београд

ПРЕДМЕТ

ПРИГОВОР НА ПРЕДЛОГ УРЕДБЕ О ПЛАТНИМ ГРУПАМА И РАЗРЕДИМА ЗАПОСЛЕНИХ У ЈАВНИМ СЛУЖБАМА

Поштовани господине министре,

Обраћамо Вам се у име Друштва школских библиотекара Србије са приговором на предлог Уредбе о платним групама и разредима запослених у јавним службама.

У предлогу Уредбе о платним групама и разредима ми, школски библиотекари, једини смо сврстани у VII платну групу, испод свих осталих колега у просвети са високим степеном стручне спреме, који су сврстани у VIII и IX платну групу. Овај предлог Вашег Министарства сматрамо неправичним, деградирајућим и законски неутемељеним.

ПРЕДЛОГ

Предлажемо да у завршној верзији Уредбе о платним групама и разредима школски библиотекари буду сврстани у исту платну групу као и остале колеге у просвети са високим степеном стручне спреме: педагози, психолози и наставници. Предлог Министарства државне управе и локалне самоуправе, по коме су школски библиотекари сврстани у VII платну групу, испод свих осталих колега у просвети са високим степеном стручне спреме, нема потпору ни у *Закону о основама система образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, 88/2017), ни у *Закону о систему плата запослених у јавном сектору* („Службени гласник РС”, бр. 18/2016, 108/2016 и 113/2017), нити у било којем домаћем и међународном пропису.

Друштво школских библиотекара Србије, Београд
тел: +381 069 3984728
Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs
predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs
Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 88/2017)

У Закону о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 88/2017, члан 135) стоји да су школски библиотекари стручни сарадници, исто као психолози и педагози.

II. Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника („Просветни гласник”, бр. 5/2012)

На основу *Правилника о програму свих облика рада стручних сарадника* („Просветни гласник”, бр. 5/2012) обим послова школских библиотекара није ништа мањи, нити мање важан и одговоран од послова осталих стручних сарадника.

III. Закон о систему плата запослених у јавном сектору („Службени гласник РС”, бр. 18/2016, 108/2016 и 113/2017)

На основу члана 11. *Закона о систему плата запослених у јавном сектору* („Службени гласник РС”, бр. 18/2016, 108/2016 и 113/2017): „Радна места, односно звања и положаји сврставају се у 13 платних група, тако што се радно место, односно звање и положај на којем се обављају **послови исте или сличне сложености, за чије обављање се захтева иста самосталност у раду, одговорност, пословна комуникација, компетентност и који се обављају под истим, нарочито ризичним условима рада, сврставају у исту платну групу, у складу са општим описом платне групе и применом критеријума утврђених овим законом.**”

На основу члана 13. *истог Закона*: „Сврставање радних места, односно звања и положаја у платне групе врши се полазећи од критеријума за вредновање послова који се обављају на одговарајућем радном месту, односно у одговарајућем звању или на положају. Критеријуми за вредновање послова јесу **сложеност послова, компетентност, одговорност, аутономија у раду, пословна комуникација и нарочито ризични услови рада.**”

1. Сложеност послова

„**Сложеност послова** јесте критеријум којим се изражава сложеност задатака, поступака и метода рада, потребан степен креативности и знања приликом извршавања задатака, односно доношења одлука, као и у примени и развоју нових метода рада.” (*Закон о систему плата запослених у јавном сектору*, члан 13).

Улога школског библиотекара у образовно-васпитном систему данас је веома комплексна. С једне стране библиотекар је дужан да извршава читав корпус задатака који проистичу из прописа у образовању, док с друге стране мора да испуњава све задатке на које га као одговорног стручњака обавезују бројни прописи из библиотечко-информационе делатности. По критеријуму сложености, посао школског библиотекара

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

несумњиво спада међу најсложеније послове у просвети, будући да обухвата послове распоређене у чак девет области, који изискују висок степен креативности и знања приликом извршавања задатака прописаних *Правилником о програму свих облика рада стручних сарадника* („Просветни гласник”, бр. 5/2012) и *Правилником о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности* („Службени гласник РС”, бр. 39/13, II.1):

Планирање и програмирање образовно-васпитног рада: школски библиотекар прати потребе наставе и образовно-васпитног рада и у складу са тим планира набавку литературе и периодичних публикација за ученике, наставнике и стручне сараднике; израђује планове рада школске библиотеке, рада са ученицима и рада секција које воде школски библиотекари.

Праћење и вредновање образовно-васпитног рада: евиденција и праћење коришћења књига и наставних средстава у школској библиотеци – дневна, месечна и годишња; праћење стручне литературе из области библиотекарства, информатике, образовне теорије и праксе.

Рад са наставницима: помоћ наставницима у избору и примени стручне литературе, наставних средстава и електронских извора информација; информисање наставника о новој литератури и новим носачима информација; сарадња у припреми наставних и ваннаставних активности по савременим облицима и методама рада; сарадња са наставницима око утврђивања годишњег плана обраде лектире; подршка наставницима у редовном и континуираном праћењу и коришћењу стручне литературе; подршка наставницима у циљу унапређивања њихове личне и информационе писмености ученика.

Рад са ученицима: оспособљавање ученика за самостално коришћење штампаних и електронских извора знања; помоћ ученицима у развијању критичког односа према изворима информација; неговање читалачких навика и културних потреба ученика, здравих стилова живота и животних вредности; помоћ ученицима у проналажењу и избору литературе и информација за израду различитих задатака, увођење у технике истраживачког рада; оспособљавање ученика за самостално и стално (целоживотно) коришћење извора знања и учење; унапређивање медијске и информационе писмености ученика; индивидуални рад са ученицима у циљу препознавања и подршке њихових различитих интересовања и потреба; развијање свести ученика о значају дигитализације и очувања културне баштине завичаја и Србије.

Рад са родитељима/старатељима: сарадња са родитељима у циљу развијања читалачких навика и културних потреба ученика и укључивање у рад и активности школске библиотеке.

Рад са директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем детета: сарадња са директором и стручним сарадницима у вези са набавком и коришћењем књижне и некњижне грађе и организацијом рада школске библиотеке; сарадња са педагогом и психологом ради праћења индивидуалних интересовања и потреба ученика, посебно када је реч о деци са посебним потребама и надареним ученицима; припремање и реализација мултидисциплинарних пројеката, радионица, семинара, изложби, културних догађаја; обележавање значајних јубилеја везаних за писменост, књигу, читање и просвету; учешће у припремању прилога и изради школског гласила и интернет презентације школе.

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

Рад у школским тимовима који израђују годишњи и развојни план школе и школски програм и учешће у раду стручних тимова.

Сарадња са надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе: остваривање сарадње са школским и јавним библиотекама на територији општине и града; сарадња са просветним, научним, културним и другим установама; сарадња са школама и школским библиотекама из земље и иностранства, као и са локалном самоуправом.

Вођење документације, припрема за рад и стручно усавршавање: физичка и стручна обрада књижног и некњижног материјала – инвентарисање, сигнирање, класификација, каталогизација; израђивање прегледа и анализа коришћења фондова у циљу евалуације и што функционалнијег коришћења ресурса библиотеке у процесу наставе; стварање и ажурирање фондова и датотека наставних средстава створених у школи у току и за потребе наставног процеса; рад на аутоматизацији библиотечног пословања; израда предметних и тематских библиографија наставних средстава, стручне литературе; спровођење редовне и ванредне ревизије свих или појединачних фондова.

Сложеност посла школског библиотекара потврђена је следећим домаћим и међународним прописима:

Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/2013, члан 50): „Школска библиотека је место библиотечно-информационе, васпитно-образовне и културне активности школе. У школској библиотеци прикупља се, обрађује и ученицима, наставницима и стручним сарадницима даје на коришћење библиотечно-информациона грађа (књиге, серијске публикације и др.) и извори. Библиотека је дужна да у свом фонду прикупља уџбенике и друга наставна средства намењена ученицима са сметњама у развоју и инвалидитетом, као и стручну литературу за наставнике и стручне сараднике. Задатак школске библиотеке је да код ученика развија навике читања и коришћења библиотечких услуга, као и да ученике оспособљава да користе информације у свим облицима и на свим медијима и омогући им да овладају вештинама потребним за учење у току целог живота.”

Стратегија развоја образовања у Србији до 2020. године („Службени гласник РС”), у области *Квалитет процеса наставе и учења* наводи: „Школске библиотеке и медијатеке интензивно се користе у редовној настави као простор за учење, за спровођење релевантних активности ученика за поједине предмете и медијско описмењавање ученика. Библиотеке и библиотекари треба да буду ресурс-центри, оспособљени за коришћење различитих извора знања, и тиме помоћ наставницима и ученицима у реализацији наставе и ваннаставних активности.”

Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности („Службени гласник РС”, бр. 39/13, II.1), IFLA/UNESCO Манифест за школске библиотеке (Гласник Народне библиотеке Србије, VII, 1/2005), као и декларација *Библиотека за сваку школу!*, Међународног удружења за школско библиотекарство, Европске мреже за школске библиотеке и информациону писменост (ENSIL) и Међународне федерације библиотечких удружења (IFLA) истичу бројне образовно-васпитне делатности школских библиотекара, које због великог обима нећемо појединачно наводити.

Такође, треба имати на уму да се, услед развоја информационих технологија, концепт рада школске библиотеке све више мења, јер се она из библиотеке трансформише у инфотеку, што пред школског библиотекара ставља сасвим нове захтеве, који изискују примену и развој нових метода рада.

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

2. Компетентност

„Компетентност јесте критеријум којим се изражава степен стеченог формалног образовања, ниво знања, вештина и способности, као и стечено радно искуство.” (Закон о систему плата запослених у јавном сектору, члан 13).

Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, 88/2017) за наставнике, васпитаче и све стручне сараднике прописује исти ниво стеченог формалног образовања: „Наставник, васпитач и стручни сарадник јесте лице које је стекло одговарајуће високо образовање”, наводи се у члану 140 овог Закона. Школски библиотекари, као и све њихове колеге имају обавезу да унапређују своје знање, вештине и способности похађањем формалних и неформалних облика стручног усавршавања: „Наставник, васпитач и стручни сарадник, са лиценцом и без лиценце, дужан је да се стално стручно усавршава ради успешнијег остваривања и унапређивања образовно-васпитног рада и стицања, односно унапређивања компетенција потребних за рад, у складу са општим принципима и за постизање циљева образовања и васпитања и стандарда постигнућа.” (Закон о основама система образовања и васпитања, члан 151), као и да поседује лиценцу за рад (Закон о основама система образовања и васпитања, члан 144): „Послове наставника, васпитача и стручног сарадника може да обавља лице које има дозволу за рад (у даљем тексту: лиценца)”.

3. Одговорност

„Одговорност јесте критеријум којим се изражава ниво утицаја одлука на обављања послова и задатака и остваривања циљева организације, финансијску одговорност, као и обим ресурса организације којима се управља.” (Закон о систему плата запослених у јавном сектору, члан 13).

Посао школског библиотекара је изузетно одговоран, с обзиром на чињеницу да је школски библиотекар незаменљива подршка образовно-васпитном процесу, како за ученике тако и за наставнике. У библиотеци се, поред наставних, одвијају ваннаставне и пројектне активности, развија информациона и медијска писменост, подстиче интердисциплинарна сарадња, тако да ученици, захваљујући раду школског библиотекара, стичу вештине неопходне за будући живот и рад.

О значајном утицају одлука школских библиотекара на обављање послова и задатака и остваривање циљева организације, па и читавог друштва указују следећи домаћи и међународни документи: Закон о информатичко-информационој делатности („Службени гласник РС”, бр. 52/2011, члан 5), у коме се наводи: „Библиотеке су у средишту развоја информационог друштва јер су суштински значајне за информисаност грађана, за њихово усавршавање и индивидуални развој, неопходне су за развој образовања, науке и културе, покретач су свеукупног развоја слободног демократског грађанског друштва.”; IFLA/UNESCO Манифест за школске библиотеке (Гласник Народне библиотеке Србије, VII, 1/2005): „Школска библиотека је од пресудног значаја за сваку дугорочну стратегију развоја писмености, образовања, снабдевања информацијама, економског, друштвеног и културног развоја”; „Закључак је да је улога школског библиотекара, који поседује техничка и стручна знања стечена у акредитованим библиотечким образовним центрима и ради у модерном, мултимедијалном библиотечком центру, од изузетног значаја за економски и друштвени напредак сваке земље.” (Библиотека за сваку школу!, Међународног

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

удружења за школско библиотекарство, Европске мреже за школске библиотеке и информациону писменост (ENSIL) и Међународне федерације библиотечких удружења (IFLA)).

Поред духовне, односно нематеријалне одговорности, коју намеће његова истакнута образовно-васпитна и друштвена улога, посао школског библиотекара подразумева и наглашену финансијску одговорност. Школски библиотекар дужан је да се брине о изузетно великом броју књига и других извора информација, велике материјалне вредности, као што је прописано *Правилником о програму свих облика рада стручних сарадника* („Просветни гласник”, бр. 5/2012), у коме је као један од задатака школских библиотекара наведена: „заштита и чување библиотечко-медијатечке грађе”, а исти *Правилник* у областима рада школског библиотекара са стручним органима и тимовима подразумева: „прикупљање средстава за обнову књижног фонда”. Финансијска одговорност школских библиотекара подразумева и планску „набавку библиотечке грађе потребне за реализацију наставе и образовно-васпитног рада” у сарадњи „са стручним већима наставника, педагогом, психологом и директором школе” (*Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника* („Просветни гласник”, бр. 5/2012) и *Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* („Службени гласник РС”, бр. 39/13)).

Ресурси организације којима управља школски библиотекар обухватају материјалне и људске ресурсе, а њихов обим је изузетно велик. Материјални ресурси подразумевају бригу о више хиљада, па каткад и више десетина хиљада књига и друге грађе. Применом *Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност основног образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, бр. 36/2015, 75/2015 и 73/2016) драстично је смањен број библиотекара основних школа, а најновијим *Правилником о изменама Правилника о критеријумима и стандардима за финансирање установе која обавља делатност средњег образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, бр. 45/2018) уследило је смањење броја извршилаца на радном месту школског библиотекара средњих школа. На пример, основна школа од 25 и више одељења има право на једног школског библиотекара. Значи, говоримо о броју од више од 700, па и више од 1000 ђака, чије потребе мора да задовољи само један библиотекар. Тек школа са 44 и више одељења има могућност да запосли још једног извршиоца са 50% норме, а само она са више од 65 одељења – два. Уз то, посао школских библиотекара подразумева и рад са колегама наставницима и другим стручним сарадницима, који су такође пуноправни корисници библиотечко-информационих услуга школске библиотеке. Дакле, када су материјални и људски ресурси којима управља школски библиотекар у питању, тешко је наћи посао у сфери васпитно-образовне делатности која је више обиман.

4. Аутономија у раду

„Аутономија у раду јесте критеријум којим се изражава степен самосталности у раду, односно мера у којој се посао врши по усмерењима, упутствима и надзором руководиоца.” (*Закон о систему плата запослених у јавном сектору*, члан 13).

„Школски библиотекар је припадник стручног, квалификованог особља, одговоран за планирање рада и управљање школском библиотеком.” (*IFLA/UNESCO Манифест за школске библиотеке* (Гласник Народне библиотеке Србије, VII, 1/2005)),

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

због тога он, свакако, мора остварити изузетно висок степен аутономије у раду. Школски библиотекар самостално реализује или у сарадњи са ученицима и колегама покреће све послове у школској библиотеци: библиотечко-информационе, образовно-васпитне и културне, а активно се укључује и у реализацију свих циљева и задатака школе који су прописани *Правилником о програму свих облика рада стручних сарадника* („Просветни гласник”, бр. 5/2012) и *Правилником о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* („Службени гласник РС”, бр. 39/13).

5. Пословна комуникација

„Пословна комуникација јесте критеријум којим се изражава ниво контаката у и изван организације и ниво значаја резултата остварене комуникације за рад организације.” (*Закон о систему плата запослених у јавном сектору*, члан 13).

Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника („Просветни гласник”, бр. 5/2012) и *Правилник о националним стандардима за обављање библиотечко-информационе делатности* („Службени гласник РС”, бр. 39/13, II.1) школског библиотекара обавезује на сарадњу унутар саме организације, односно школе, са: ученицима, наставницима, родитељима/старатељима, директором, стручним сарадницима, педагошким асистентом и пратиоцем детета; а такође и изван организације са: издавачима, писцима, надлежним установама, организацијама, удружењима и јединицом локалне самоуправе. Овај изузетно висок обим контаката школских библиотекара у и изван организације директно условљава постигнућа школског библиотекара у реализацији свих циљева и задатака школског библиотекара прописаних наведеним *Правилницима*, што указује на велики значај резултата комуникације за рад сваке школске библиотеке, односно школе у остваривању библиотечко-информационих, васпитно-образовних, културних и других активности.

6. Нарочито ризични услови рада

„Изузетно, ако обављање послова у одређеној делатности подразумева сталну изложеност ризицима по живот, посебним законом могу се, као критеријум за вредновање послова, утврдити и **нарочито ризични услови рада.**” (*Закон о систему плата запослених у јавном сектору*, члан 13).

Овај критеријум, у сваком случају, није условљен радним местом у организацији, већ специфичним условима у појединим школама, који су истоветни, било да се ради о извршиоцима на послу школског библиотекара, психолога, педагога или наставника. Треба, међутим, истаћи и ризичне услове рада којима су специфично изложени школски библиотекари, а то су: опасност од пожара, изложеност прабини, буђи и другим узрочницима болести којима су изложени сви запослени који се брину о великим фондovima штампане грађе. Ризици по здравље школских библиотекара још су већи узимајући у обзир чињеницу да веома мали број школа у Србији испуњава стандарде за библиотеке које прописује *Закон о информатичко-информационој делатности* („Службени гласник РС”, бр. 52/2011, члан 38), а који се односи на чување библиотечко-информационе грађе и извора.

Друштво школских библиотекара Србије, Београд

тел: +381 069 3984728

Имејл адресе: sekretar@skolskibibliotekari.edu.rs

predsednik@skolskibibliotekari.edu.rs

Веб-локација: www.skolskibibliotekari.edu.rs

ЗАКЉУЧАК

У складу са образложеним, остаје потпуно нејасно на основу којих релевантних критеријума је закључено и предложено да се ми, школски библиотекари, сврстамо у платну групу у коју ни у ком случају не припадамо – ни по професионалним квалификацијама, које прописује *Закон о основама система образовања и васпитања* („Службени гласник РС”, 88/2017); ни по професионалним задацима које испуњавамо, које прописују *Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника* („Просветни гласник”, бр. 5/2012) и *Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности* („Службени гласник РС”, бр. 39/13, П.1); нити по критеријумима за вредновање послова, који прописује *Закон о систему плата запослених у јавном сектору* („Службени гласник РС”, бр. 18/2016, 108/2016 и 113/2017).

Стога апелујемо на Вас да у завршној верзији Уредбе о платним групама и разредима исправите овај неправедан и законски неутемељен предлог – за који се надамо да је резултат непажње и непромишљености, а не свесне намере да се деградира једна за образовно-васпитни систем врло битна професија – тако што ћете сврстати школске библиотекаре у исту платну групу са осталим колегама у просвети са високим степеном стручне спреме: педагозима, психолозима и наставницима.

С поштовањем,

Управни одбор Друштва школских библиотекара Србије

Председник Друштва
Марко Ламбета

Марко Ламбета